

WSTĘP

W 2003 roku świętowaliśmy jubileusz pięćdziesięciolecia Zakładu Etnologii Instytutu Archeologii i Etnologii (wcześniej Instytut Historii Kultury Materialnej) Polskiej Akademii Nauk¹. Rok 2006 pozwala nam natomiast cieszyć się z wydania pięćdziesiątego tomu „Etnografii Polskiej”, pisma od początku związanego z tą placówką badawczą. „Złoty jubileusz” może być powodem do dumy i radości, skłania też do wspomnień, refleksji, podsumowań, do zastanowienia się nad osiągnięciami i możliwościami zmian. Ocenę czasopisma pozostawiamy Czytelnikom – tym, którzy czytają „Etnografię Polską” od lat i tym, którzy dopiero rozpoczynają z nią spotkania.

Historii czasopisma poświęcony jest, opublikowany w tym tomie, artykuł Wandy Paprockiej i niżej podpisanej. Nie jest on analizą kolejnych zeszytów i zamieszczonych w nich tekstów, lecz jedynie próbą podsumowania długoletniego dorobku, wskazania najważniejszych problemów, o jakich pisano na łamach „Etnografii Polskiej”, prześledzenia zachodzących tu zmian.

Motywy łączącym artykuły prezentowane w tomie jubileuszowym są narracje. I nie jest to przypadek, że właśnie o nich mówimy w tak ważnym momencie. Narracje są nie tylko opowieściami o życiu (własnym i/lub innych osób) albo też o wybranych z tego życia, a zarazem składających się na nie, wydarzeniach. Są one sposobami rozumienia świata, strukturami ludzkiego poznania, wyrazem poszukiwań sensu życia i tego, co się w nim wydarzyło w określonym czasie, nadawania znaczenia egzystencji narratora i zdarzeniom, których dotyczy narracja. Człowiek jest „zwierzęciem opowiadającym” (*homo narrator*), a jego wiedza o świecie ma strukturę narracyjną.

Narracje odwołują się do pamięci i zarejestrowanych w niej wspomnień, składają do refleksji nad tym, co minione, wyciągnięcia wniosków z przeszłości i do zastanowienia się nad przyszłością. Pamięć, wspomnienia, refleksja, opowieści, odniesienie do różnych perspektyw czasowych, to także element jubileuszy. Różne mogą być jedynie sposoby ich celebrowania.

Dokonawszy, w redakcyjnym gronie, wyboru tematu, który byłby wiodącym motywem pięćdziesiątego tomu „Etnografii Polskiej”, zwróciliśmy się do kilkunastu osób z prośbą o przygotowanie tekstów. Nie precyzowaliśmy naszych oczekiwań, nie chcąc niczego narzucać, ani sugerować. ‘Narracje’ były jedynie hasłem wywoławczym, inspiracją. Pozostawiliśmy Autorom wolną rękę w wyborze szczegółowej problematyki związanej z narracjami i sposobu jej przedstawienia.

¹ Dorobek Zakładu został przedstawiony przez prof. dr hab. Wandę Paprocką w artykule zatytułowanym „50 lat Zakładu Etnologii Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk” (*Etnografia Polska*, t. XLVII: 2003, z. 1–2, s. 5–30).

Autorzy poszczególnych artykułów ukazują zjawisko narracji z różnych perspektyw. Lektura tych tekstów wskazuje na ogromny potencjał etnologii/antropologii kulturowej i możliwość jej wykorzystania w badaniach tego fenomenu. Widać też wyraźnie, jak wiele można powiedzieć o człowieku i jego kulturze, a więc o podstawowym „przedmiocie” etnologii/antropologii kulturowej, na podstawie analizy różnego typu narracji.

W imieniu Redakcji najserdeczniej dziękuję tym wszystkim, którzy odpowiedzieli na naszą prośbę i których teksty uświetniły jubileusz „Etnografii Polskiej”.

Pięćdziesiąt lat to długi okres, zarówno w życiu człowieka, jak i w historii czasopisma. Mam nadzieję, że „Etnografia Polska” będzie służyć następnym pokoleniom Czytelników, zyskując ich uznanie i sympatię. Twórcom kolejnych numerów życzę sukcesów, radości i jeszcze wspanialszych jubileuszy.

Iwona Kabzińska